I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

502. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 15. A 16. ŘÍJNA 2014

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zranitelnost spotřebitelů vůči obchodním praktikám na jednotném trhu

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2015/C 012/01)

Zpravodaj: **pan Hernández Bataller**

Dne 22. ledna 2014 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Zranitelnost spotřebitelů vůči obchodním praktikám na jednotném trhu

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 23. září 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 92 hlasy pro, 37 hlasů bylo proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. **Závěry a doporučení**

1.1 Postupné snižování kupní síly střední třídy – skutečného hybatele konzumní společnosti – a všech spotřebitelů obecně a finanční potíže, jimž čelí malé a střední podniky ve snaze udržet se, vedly v rámci strnulosti výhod ve stávajícím podnikatelském prostředí k přehodnocení běžných obchodních praktik na trhu.

1.2 Dopady narušování, které nekalé praktiky na trhu způsobují, vedly ke vzniku spotřebitelů, kteří jsou oběťmi nastalé hospodářské situace, jež se projevuje ztrátou svobody rozhodování a potížemi při uplatňování svých práv v této oblasti. Tito spotřebitelé by také měli být chráněni vůči těmto politikám, aby se předešlo jejich vyloučení.

1.3 Na druhou stranu lze během hospodářské krize pozorovat všeobecnou a trvalou tendenci postupného oslabování potenciálních spotřebitelů, na základě čehož je možné se domnívat, že tento propad spotřeby se může nadále prohlubovat. Doposud nebyla veřejnými orgány navržena systematická opatření, která by takovému zhoršení předcházela a zabraňovala.

1.4 Náprava této nerovnováhy kromě toho zlepší také postavení výrobců a malých a středních podniků tím, že transparentnost a volná hospodářská soutěž sníží tlak, jemuž výrobci čelí (klesající poptávka, predátorské ceny atd.) a jenž přispívá k nedostatečnému fungování trhu.

1.5 Je nutné přijmout preventivní a ochranná opatření, jako jsou zmírňující opatření a opatření na obnovu, aniž by tím byly dotčeny další návrhy obsažené ve stanovisku. Mezi ně patří přinejmenším:

A. taková opatření evropských orgánů, jejichž cílem bude:

1) dohlédnout na lepší provádění norem jednotného trhu, zejména těch, které souvisejí s bezpečností produktů a dohledem trhu, směrnice o nekalých obchodních praktikách a nařízení o spolupráci mezi Komisí a orgány na ochranu spotřebitelů;

2) podporovat, doplňovat a kontrolovat politiky členských států v oblasti ochrany spotřebitelů;

3) sledovat nové překážky ztěžující fungování vnitřního trhu, k nimž patří hospodářské násilí, k němuž dochází při uzavírání smluv se spotřebiteli, a dalších otázek, a přijmout opatření za účelem jejich řádného odstranění.

B. členské státy by naopak měly:

1) poskytnout vhodné finanční dotace spotřebitelským sdružením, aby mohla uskutečňovat svou úlohu ochrany práv všech spotřebitelů. Je třeba zvážit možnost vytvoření fondu z výnosů ze sankcí uložených ve spotřebitelské oblasti, jehož cílem by byl rozvoj a provádění politiky ochrany spotřebitelů, zejména za účelem provádění opatření obecného zájmu ve prospěch všech spotřebitelů, a to na základě zkušenosti členských států, v nichž tyto fondy existují, aby mohl být poté vytvořen a uveden do provozu, v souladu s právními předpisy každého členského státu;

2) v systémech sociální ochrany přijmout opatření s cílem zabránit sociálnímu vyloučení spotřebitelů a všech občanů, kteří překračují 30 % ukazatelů vícerozměrné chudoby, zejména pokud jde o přístup k základním nezbytným službám a jejich dodávkám. K tomu by každý členský stát přispěl podle svých potřeb tím, že by vypracoval a realizoval „plán na záchranu občanů“, jenž by napomohl oživení ekonomické situace rodin a kupní síly spotřebitelů.

1.6 Je třeba prohloubit začlenění zájmů spotřebitelů do všech politik Unie. Příslušné programy EU by tak měly věnovat prostřednictvím činností obecného zájmu konkrétní částku na zvýšení příspěvku pro organizace zastupující spotřebitele, aby se tak podpořilo začlenění ekonomicky oslabených spotřebitelů z důvodu nastalé hospodářské situace.

2. **Úvod**

2.1 Trvání a hloubka současné hospodářské a finanční krize, jakož i opatření přijatá nemalým počtem vlád členských států Evropské unie mají vedlejší účinky, pokud jde o nabídku zboží a služeb a poptávku po nich, což souvisí s poklesem kupní síly, který pocítila většina spotřebitelů, a vede k sociálnímu roztříštění.

2.2 Snižování platů občany přimělo upravit spotřební návyky, aby tak mohli přizpůsobit rodinné finance novým finančním možnostem.

2.3 Ztráta zdrojů příjmů, i když je v některých případech zapojena pomoc rodinných sítí, a jejich snižující se hodnota vedly ke zvyšování počtu ekonomicky oslabených obyvatel, jimž hrozí sociální vyloučení, zejména pokud jde o určité základní produkty, dodávky a služby, což lze považovat za konjunkturální oslabení.

2.4 Kromě toho přesun části spotřebitelů do vrstev s menší kupní silou spolu s finančním vyloučením a nezaměstnaností, vytvořili nová omezení přístupu na běžné trhy zboží a služeb, což přispělo ke vzniku alternativních distribučních prostorů a kanálů, což někdy může způsobovat nedostatky ve fungování trhu.

2.5 Pro přijímání a vyhodnocení rozhodnutí, jež mají zamezit sociálnímu vyloučení, je ze statistických důvodů nutné využít ukazatel chudoby v několika rovinách ([1]). Tento ukazatel se zabývá různými základními aspekty, k nimž patří vzdělání, zdraví a životní úroveň prostřednictvím deseti ukazatelů (kvalita života/sociální blahobyt), přičemž za chudou se považuje osoba, která nemá přístup k minimálně 30 % vyhodnocovaných ukazatelů. Proto je důležité, aby členské státy přijaly opatření zaměřená na překonávání tohoto prahu.

2.6 Kvůli svému slabému hospodářskému postavení nemají v důsledku krize ekonomicky zranitelní spotřebitelé určité prostředky nutné pro přístup k internetovým obchodům, což omezuje jejich přístup na trh se zbožím a službami poskytovaným příznivějším způsobem. Digitální propast tak zvyšuje sociální propast, což ztěžuje ochranu spotřebitelů proti rizikům vyplývajícím z dopadů hospodářské krize a ze složitosti digitálních trhů.

2.7 Zranitelní spotřebitelé také z důvodu změněné hospodářské situace bývají špatně informováni o ochraně svých hospodářských zájmů při operacích, které provádějí v prostředí trhu, který je pro ně stále běžnější.

2.8 Omezování veřejných zdrojů určených pro spotřebitele v rámci ozdravných politik prováděných vládami v posledních letech výrazně snižuje účinnost zejména kontrolních činností a dozoru nad trhem. EU také vyhradila méně prostředků na víceletý program Spotřebitelé na období 2014–2020 ([2]), jak již EHSV konstatoval ([3]).

3. **Obchodní praktiky, které mohou vést k narušení ochrany spotřebitelů z důvodu hospodářské krize**

3.1 Rozmanité podoby a dopady, jež mají jednotlivé nekalé obchodní praktiky na trhu na nejslabší spotřebitele, z důvodů vyplývajících z hospodářské krize, způsobují zhoršení jejich schopnosti uspokojivě pokrývat základní potřeby.

3.2 Dodržování norem, které jsou zárukou zdraví a bezpečnosti spotřebitelů a uživatelů, nemůže být ze strany poskytovatelů předmětem vyjednávání. Tak jsou spotřebitelé a uživatelé chráněni před jakýmkoli rizikem a v souladu se zásadou předběžné opatrnosti (za podmínek stanovených ve sdělení Komise ze dne 2. února 2000) se brání uvádění na trh takových produktů, zboží a služeb, které by mohly ohrozit fyzickou a psychickou integritu spotřebitelů a uživatelů a omezit jejich legitimní ekonomické zájmy, aniž by tím byla dotčena obecná povinnost zajistit bezpečnost všech produktů určených spotřebitelům nebo těch, které by mohly být použity spotřebiteli, včetně produktů používaných spotřebiteli v souvislosti s poskytováním nějaké služby.

3.3 V situaci ekonomické zranitelnosti spotřebitelů nemohou být nejen dostatečně uspokojovány základní potřeby v oblasti stravování, ale mohou být také závažně omezovány kvůli nabídce potravinářských výrobků, jejichž nutriční hodnota je tím nižší, čím nižší je cena.

3.4 Totéž se děje, i pokud jde o výklad podmínek uchovávání a prodeje produktů, na nichž z důvodu, že se jedná o potraviny rychle podléhající zkáze, musí být vyznačeno datum použitelnosti.

3.5 Dokonce může docházet i k obchodním praktikám, kdy jsou v zájmu razantního snížení ceny k prodeji nabízeny produkty, které již nesplňují požadavky pro uvádění na trh, což současně platí pro poskytování služeb, a tudíž musí být v tomto ohledu přijata veškerá nezbytná opatření, aby se předešlo uvádění těchto výrobků na trh, na což musejí aktivně dohlížet členské státy, přičemž by se měla, jak uvedl EHSV ([4]), posílit spolupráce mezi dotčenými vnitrostátními orgány a Komisí a měla by být schválena revize právních předpisů týkajících se bezpečnosti produktů, jež by měla neprodleně vstoupit v platnost.

([1]) Statistický parametr vytvořený v roce 2010 OSN a univerzitou v Oxfordu za účelem měření povahy a intenzity chudoby.
([2]) Úř. věst. L 84, 20.3.2014, s. 42.
([3]) Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 89.
([4]) Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 86.

3.6 V tomto smyslu je nutné zvážit také úmyslné použití termínů a názvů, které spotřebitelům podávají zavádějící informace o charakteristikách produktů v obchodní nabídce nebo výrobků, které jsou zlevněny. Jedná se o klamavou reklamu, jednak v souvislosti s marketingovými kampaněmi, které se schovávají za údajný etický cíl a nabádají ke koupi tím, že působí na emoce a lákají na „solidární" prodej, jednak v souvislosti s klamavými prohlášeními týkajícími se životního prostředí, jejichž pravdivost lze stěží prokázat.

3.7 Rovněž by bylo vhodné dohlížet na uvádění na trh takových produktů, které se skrývají za generické označení „soukromá či vlastní značka" a které nesplňují platné požadavky a podmínky pro uvádění na trh.

3.8 V potravinářské oblasti je dále velice znepokojivé rozšiřování alternativních kanálů pro uvádění na trh potravin, které unikají úředním kontrolám a kam patří tzv. podvody v potravinářství ([5]) prováděné prostřednictvím falšování surovin, nezákonný prodej potravin, opětovný oběh vyhozených potravin pro lidskou spotřebu, atd. Totéž se týká prodeje léků bez lékařského předpisu, jež nejsou OTC ([6]), a které jsou vyráběny bez záruk a jsou to padělky, které napodobují originální povolený lék, což obnáší závažná rizika pro zdraví.

3.9 Na druhé straně existují výrobky, u nichž dochází k plánovanému zastarávání, čímž se předčasně zkracuje jejich doba použitelnosti, což vede k nákupu dalších nových výrobků a je to v rozporu se zásadami udržitelnosti a účelnými výdaji spotřebitele, jak již uvedl EHSV ([7]).

3.10 Celkově v ekonomicky ohroženějších spotřebitelích vyvolá lehkou nejistotu nabídka produktů prodávaných nekonvenčním způsobem, tedy i online, jejímž cílem je rozdělit poptávku v této skupině návnadami jako cena, jednoduché způsoby platby, klamavé slevy (ve slevách prostřednictvím tzv. dynamické ceny ([8]), jež by měla být výslovně zakázána), kupóny nebo šeky, které v mnoha případech představují jasné nabádání ke koupi, které je založeno na nerovném postavení účastníků obchodní transakce. V mnoha případech internetové stránky pro srovnávání cen neuvádějí jasně totožnost obchodníka, který internetovou stránku spravuje, a/nebo zda obchodníci platí za to, aby zde jejich výrobky nebo služby byly uvedeny.

3.11 Nicméně je třeba mít na paměti, že vhodné využití možností, jež skýtají nové technologie, nabízí i příležitosti pro ekonomicky oslabené spotřebitele, neboť se tím rozšiřuje spektrum nabídek produktů, posiluje se konkurence mezi podniky a snižují se náklady na distribuci, které nejsou spojeny s dotčeným produktem.

3.12 Obecně vzato, všechny obchodní praktiky, které souvisejí se zmenšením záruk, na něž má spotřebitel právo, výměnou za snížení ceny výrobku nebo nabízené služby, s sebou nesou další snížení ochrany jeho práv a ekonomických zájmů. To vše má za následek větší zranitelnost, která přispívá k rozvoji negativní zpětné vazby, která může uvrhnout ekonomicky oslabeného spotřebitele do dalších potíží.

3.13 S ohledem zvláště na zdraví ekonomicky zranitelných spotřebitelů je nutné zdůraznit narůstající dopad důsledků energetické chudoby v těch regionech, kde v této souvislosti hrají velkou roli klimatické podmínky. Proto je vhodné řešit také okolnosti, v nichž přes zimu poskytovatelé nesmějí přerušit dodávky energií, nebo jakékoli další, které příslušní poskytovatelé mohou zvažovat v případě rizikových situací způsobených zastavením dodávek kvůli platebním potížím, které vyplývají především z nastalých ekonomických okolností.

3.14 Obecně by také bylo vhodné zmínit i veškeré škodlivé praktiky, ke kterým se mohou uchylovat některé podniky a které v mnoha případech vedou k nevratným škodám na napjatých rodinných financích, zejména v souvislosti s určitými depozitními institucemi, spořitelnami a finančními produkty, které neposkytují pravdivé informace a vhodné podmínky uzavírání smluv, jako v případě spotřebitelských úvěrů s velmi vysokými ročními úroky, což mnohé spotřebitele přivedlo do „krize v krizi" nebo, což vede k témuž výsledku, poškodilo jejich vyhlídky do budoucna v důsledku nadměrného zadlužení rodiny, či dokonce úplné platební neschopnosti rodiny.

([5]) Vyšetřování provádí jednotka Interpolu zaměřená na boj proti šíření padělaných výrobků (operace OPSON).
([6]) „Over-the-counter" nebo volně prodejný lék, bez lékařského předpisu.
([7]) Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 23.
([8]) Marketingový nástroj, který sestává z flexibilní tvorby cen v určitém momentu v závislosti na nabídce a poptávce, což v zákazníkovi vyvolává dojem, že se jedná o slevu, ačkoli ve skutečnosti to žádná sleva není.

3.15 Okolnosti uvedené v předchozím odstavci mohou být rozšířeny konkrétněji o témata, jako je hypoteční krize, pojišťování na nižší než skutečnou hodnotu atd., které vedou ke kumulované a trvalé oslabenosti, kterou spotřebitelé, kteří se do ní dostanou, dokáží stěží řešit. Zvláštní zmínku si zaslouží pobírání nepřiměřených provizí, často za naprosté bankovní netransparentnosti, jež vede až k oklamání nejen drobných střadatelů, ale i soukromých investorů, pokud jde o transakce s cennými papíry, do nichž jsou vehnáni samotnými finančními subjekty nebo jinými subjekty přítomnými v odvětví, jež však nemají povolení k provozování činnosti.

3.16 Na úrovni přeshraničních výměn představuje nejednotné uplatňování provedení směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách ([9]) riziko, že se sníží její dosah a záruka větší právní jistoty pro podniky. Lepší provedení by přispělo ke zlepšování ochrany spotřebitelů. Komise bude tedy nyní muset dohlédnout na její řádné provádění ve všech členských státech, což by bylo usnadněno přijetím pokynů, jež by zjednodušily jejich interpretaci v souladu se zamýšleným účinkem směrnice.

3.17 Co se týče nekalých obchodních praktik, je zásadní, aby Komise sledovala oblast opatření, která členské státy uloží za nedodržení ustanovení směrnice. Sankce, jež by měly být uloženy, nesmějí být obecně nižší než zisk plynoucí z praktiky považované za nekalou či klamavou. I řízení, včetně soudních, musejí být odpovídající a účinná pro naplňování účelů směrnice.

3.18 Za účelem zaručení větší soudržnosti s právem Unie by se v budoucnu měly současně a sladěně revidovat směrnice o nekalých obchodních praktikách a směrnice o klamavé a srovnávací reklamě, jak uvedl EHSV ([10]).

3.19 Celkově se jedná o to, aby se zabránilo přeměně jednotného trhu na bipolární trh, jehož méně příjemná tvář by byla obrácena k těm, kteří mají nejméně a potřebují nejvíce. Provádění obchodních praktik musí být důslednější, zaměřuje-li se na ekonomicky nejslabší spotřebitele. Je třeba zohlednit potřeby spotřebitelů, aby mohli mít přístup k základním produktům, službám a základním dodávkám v dostatečném množství a trvale, tak aby mohli vést důstojný život, což by mělo být chráněno příslušnými veřejnými orgány.

4. **Návrhy institucionálních opatření pro boj proti nastalé ekonomické zranitelnosti spotřebitelů**

4.1 EHSV vyzývá odpovědné orgány, aby přijaly účinná opatření pro zaručení bezpečného přístupu k základním produktům a službám i jasné a účinné ochrany práv těch spotřebitelů a uživatelů, kteří z nastalých hospodářských příčin dopad hospodářské a finanční krize pocítili nejvíce, aby se předešlo jejich sociálnímu vyloučení, jak již EHSV upozornil, přičemž tato opatření by mohla spočívat například v regulaci nadměrného zadlužení rodin ([11]), která by měla zmírnit vysoký finanční tlak, jímž trpí určité části společnosti.

4.2 Zároveň musí být hlavní výzvou evropských veřejných politik ochrany spotřebitele konkrétní ochrana práv ekonomicky zranitelných spotřebitelů z důvodu nastalých příčin a zejména jejich důstojného přístupu na trh základního zboží a služeb a při uplatňování příslušných předpisů.

4.3 Různá opatření tak lze rozdělit do čtyř kategorií: preventivní, ochranná, zmírňující a nápravná.

4.4 Při vypracování akčního plánu je třeba se zabývat přinejmenším činnostmi, které budou zaměřeny na odlišné kategorie intervenčních opatření.

([9]) Úř. věst. L 149, 11.6.2005, s. 22.
([10]) Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 61.
([11]) Úř. věst. C 311, 12.9.2014, s. 38.

4.5 Ze všeho nejdříve by měl být vytvořen fond, který by byl tvořen obnosy hospodářských sankcí uložených těm, kteří se dopustili přestupků ve spotřebitelské oblasti, tyto prostředky by měly být použity na politiku ochrany spotřebitele a zejména na opatření obecného zájmu (prostřednictvím nástroje hromadné žaloby) prospěšná všem a prováděná sdruženími spotřebitelů a veřejnými orgány a dalšími subjekty, jež mohou vyvíjet činnost v oblasti provádění této politiky, v souladu s ustanoveními jednotlivých členských států.

4.6 V případě, že by došlo k závažným porušením s ohrožením či skutečným poškozením zdraví lidí a jejich bezpečnosti, by se měla posílit pravomoc příslušných orgánů uložit sankce, s možností odsouhlasit, že se zabaví nástroje a použité zboží a ukončí činnost podniku, za plného zohlednění všech záruk právního státu.

4.7 Preventivní opatření jsou taková opatření, která se týkají různých vnějších faktorů, které přispívají k nárůstu počtu ekonomicky zranitelných spotřebitelů, k němuž došlo kvůli hospodářské krizi, a výskytu situací nebo praktik ovlivňujících tyto spotřebitele různým způsobem.

4.8 Kromě řešení vnějších faktorů je nutné přijmout také opatření určená na posílení zástupců spotřebitelů jakožto hospodářských a sociálních partnerů a povzbuzovat je, aby se zapojili do programů spolupráce, společného nákupu nebo kooperativní ekonomiky.

4.9 Dalším základním preventivním opatřením je vytvoření střediska pro sledování, jež by monitorovalo strategické politiky přijaté v nejdůležitějších odvětvích, jako jsou služby veřejného zájmu, audiovizuální sektor, odvětví paliv, bankovnictví, energetické oligopoly, bydlení atd., jež mohou představovat riziko nejvíce ohrožující ty nejzranitelnější spotřebitele.

4.10 Celkově se jedná o činnosti související s oblastmi hospodářství, financí a zaměstnanosti, ale i se situacemi zapříčiněnými negativním dopadem, který mohou mít nové technologie na přístup k trhu zboží a služeb v rámci ochrany a práv spotřebitele a uživatele. V tomto smyslu je nutné zahrnout i reklamní činnost a marketing, které mohou být příčinou rozhodnutí neodpovídajících situaci, jíž spotřebitelé procházejí, nebo ovlivňují jejich kritéria při nakupování.

4.11 Ochranná opatření jsou taková, která posilují mechanismy obrany spotřebitelů a uživatelů v horším a podřízeném postavení, zejména pokud jde o přístup k technické a právní ochraně i k odškodnění a nápravě škod, přičemž je třeba mít na paměti zvláštní situaci ekonomicky oslabených spotřebitelů z důvodu nastalé situace.

4.12 Je nutné posílit spolupráci mezi vnitrostátními orgány a Komisí a přistoupit k úplné revizi oblasti působnosti nařízení (ES) č. 2006/2004 o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele prostřednictvím zavedení rovnocenných mechanismů ověřování a harmonizace sankcí, účinnosti a způsobů použití tohoto nařízení. Spotřebitelé musejí mít rovněž přístup k bezpečným produktům a službám, což vyžaduje účinný dozor nad trhem, a EHSV tudíž doufá, že bude schválena revize právních předpisů o bezpečnosti produktů.

4.13 Zmírňující činnosti se zaměřují na spotřebitele, kteří již jsou kvůli své ekonomické situaci z důvodu hospodářské krize zranitelní, přičemž cílem těchto opatření je pomoci čelit těmto důsledkům, což jim umožní v budoucnu naplnit základní potřeby v rámci důstojných životních podmínek.

4.14 Jak v případě těchto opatření, tak v případě opatření na obnovu, která mohou členské státy přijmout, je důležité, aby se v některých z nich řešila i pomoc rodinným a sociálním sítím, které by měly mít nezbytnou institucionální podporu, aby svou úlohu mohly plnit. Také strukturální fondy by mohly přispět k vytváření zmíněných fondů solidarity na předcházení sociálnímu vyloučení prostřednictvím naplňování svých cílů.

4.15 Mezi opatření na obnovu patří veškerá opatření, která umožní propagovat alternativy pro překonání situace ekonomického oslabení za podmínek, které jsou v současnosti udržitelné. V této souvislosti doporučujeme, aby byl vypracován a proveden „plán na záchranu občanů“, jenž by pomohl znovu oživit ekonomickou situaci rodin díky obnově kupní síly spotřebitelů, kompenzoval ztráty a škrty, k nimž došlo během hospodářské krize, a byl spravedlivou protiváhou opatření prováděných v souvislosti se záchranou bank, jež byla určena finančním subjektům. To by více odpovídalo ustanovení bodu 5 hlavních zásad směrnice Organizace spojených národů na ochranu spotřebitelů z roku 1999, podle nějž by politiky „měly brát v úvahu cíle vymycování bídy, uspokojovat základní lidské potřeby všech členů společnosti a snižovat nerovnosti v rámci jednotlivých zemí i v mezinárodním srovnání“.

4.16 Čl. 34 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie, který za účelem boje proti sociálnímu vyloučení a chudobě zároveň dává Unii a členským státům pravomoc zavést pravidla, která zajistí důstojnou existenci pro všechny, kdo nemají dostatečné prostředky.

4.17 Nakonec je zajímavé provádět studie a výzkumy, pokud jde o faktory, které jsou rozhodující a umožňují rozvoj ekonomického oslabení spotřebitelů.

4.18 K faktorům, které mohou narušit fungování vnitřního trhu, patří téma hospodářského násilí na spotřebiteli, k němuž dochází při uzavírání smluvních vztahů, a to z důvodu nerovnováhy a podřadného postavení spotřebitele. Tato pozice může ovlivňovat vůli spotřebitele a nedobrovolně vyústit v chybné rozhodnutí v okamžiku poskytování souhlasu při uzavírání smluvních vztahů se spotřebiteli. V těchto případech jsou spotřebitelé uvázáni do smluv, které by jinak neuzavřeli či nepřijali, nebo smlouvy obsahují nepřiměřenou zátěž, kterou by nepřijali dobrovolně v průběhu svého rozhodování.

4.19 EHSV by se měl zabývat tímto neduhem, který se týká uzavírání smluvních vztahů se spotřebiteli, a narušením konkurenceschopnosti, které vzniká nevhodným fungováním vnitřního trhu. Ostatní instituce Unie by se tím měly náležitě zabývat a přijmout vhodná opatření, jež zabrání hospodářskému násilí, jež vzniká při uzavírání smluvních vztahů se spotřebiteli z důvodu jejich podřadného postavení.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly v diskusi zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

a) **Odstavec 1.3**

Změnit:

„Na druhou stranu lze během hospodářské krize pozorovat všeobecnou a trvalou tendenci postupného oslabování ekonomické situace potenciálních spotřebitelů, na základě čehož je možné se domnívat, že tento propad spotřeby se může nadále prohlubovat. Doposud nebyla veřejnými orgány navržena systematická opatření, která by takovému zhoršení předcházela a zabraňovala."

Odůvodnění

Je třeba definovat, co je oslabováno.

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	49
hlasů proti:	86
zdrželo se hlasování:	3

b) **Odstavec 3.5**

Změnit:

„Dokonce může docházet i k nekalým obchodním praktikám, kdy jsou v zájmu razantního snížení ceny k prodeji nabízeny produkty, které již nesplňují požadavky pro uvádění na trh, což současně platí pro poskytování služeb, a tudíž musí být v tomto ohledu přijata veškerá nezbytná opatření, aby se předešlo nezákonnému uvádění těchto výrobků na trh, na což musejí aktivně dohlížet členské státy, přičemž by se měla, jak uvedl EHSV ([1]), posílit spolupráce mezi dotčenými vnitrostátními orgány a Komisí a měla by být schválena revize právních předpisů týkajících se bezpečnosti produktů, jež by měla neprodleně vstoupit v platnost."

Odůvodnění

Zboží a služby, které nesplňují požadavky na uvádění na trh, nelze prodávat resp. poskytovat, takže veškerý jejich prodej a poskytování jsou nezákonné.

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	42
hlasů proti:	77
zdrželo se hlasování:	14

Následující odstavce stanoviska byly změněny při schválení příslušných pozměňovacích návrhů plenárním zasedáním, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

([1]) Stanovisko na téma Dozor nad trhem, Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 86.

c) **Odstavec 4.9**

„Celkově se jedná o činnosti související s oblastmi hospodářství, financí a zaměstnanosti, ale i se situacemi zapříčiněnými negativním dopadem, který mohou mít nové technologie na přístup k trhu zboží a služeb v rámci ochrany a práv spotřebitele a uživatele. V tomto smyslu je nutné zahrnout i reklamní činnost a marketing, které mohou být příčinou rozhodnutí neodpovídajících situaci, jíž spotřebitelé procházejí, nebo ovlivnit jejich kritéria při nakupování.“

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	60
hlasů proti:	58
zdrželo se hlasování:	9

d) **Odstavec 4.14 (nový odstavec 4.15)**

„Mezi opatření na obnovu patří veškerá opatření, která umožní propagovat alternativy pro překonání situace ekonomického oslabení za podmínek, které jsou v současnosti udržitelné. To by více odpovídalo ustanovení bodu 5 hlavních zásad směrnice Organizace spojených národů na ochranu spotřebitelů z roku 1999, podle nějž by politiky „měly brát v úvahu cíle vymycování bídy, uspokojovat základní lidské potřeby všech členů společnosti a snižovat nerovnosti v rámci jednotlivých zemí i v mezinárodním srovnání.“

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	66
hlasů proti:	63
zdrželo se hlasování:	11